شينجياڭنىڭ ونەركاسىبىنىڭ، اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ دامۋىنان ”جاسىل لەپ ەستى“

(باسى 1 ـ بەتتە)

نا ـ ايسى سەرىكتەستىگى شينجياڭنىڭ جاسىل دامۋىن ىلگەرىلەتۋدىڭ ٴبىر شاعىن كارتيناسى عانا. جاقىنعى جىلداردان بەرى رايونىمىز ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسىن تابانىدىلىقپەن ىلگەرىلەتىپ، جاسىل دامۋ ۇستانىمىن امالياتتا ايگىلەپ، ٴداستۇرلى كاسىپ سالالارىنىڭ تيىمىن وزگەرتىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۋدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتىپ، جاسىل، جوعارى ونىمدىلىكتى، جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالالارىن جەتىلدىرىپ، ەكونوميكانىڭ جوعارى ساپالى دامۋىن جەبەدى.

مەشەۋ ٴوندىرىس قۋاتىنىڭ تيىمىن وزگەرتىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتتى

”ەكولوگيالىق ورتانى ويداعىداي قورعاۋ ٴۇشىن، باركول باتىل تۇجىرىم جاساۋ بەكىمىنە كەلدى“، ـ دەدى قۇمىل قالالىق ەكولوگيالىق ورتا مەكەمەسى باركول قازاق اۆتونوميالى اۋداندىق بولىمشە مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى دۇڭ يميڭ.

كۇكىرتتى ٴسىلتى كەزىندەگى تىرەكتى كاسىپ سالاسى رەتىندە، باركولدىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۋىنا وراسان زور ۇلەس قوسقان، الايدا كۇن سايىن كورنەكتىلەنگەن قورشاعان ورتا ماسەلەسى الدىندا، 2017 ـ جىلدان باستاپ بۇل اۋدان تۇز حيميا ونەركاسىبى كاسىپ سالاسىنىڭ تيىمىن وزگەرتىپ دامىتۋدى جانە تارتىپپەن شەگىندىرۋدى بەلسەندىلىكپەن ىلگەرىلەتتى. قازىر بۇرىنعى حيميا ونەركاسىپ باقشاسىنداعى 6 حيميا ونەركاسىپ كاسىپورنى بىرتىندەپ جابىلدى، قاتاردان شەگىندىرىلدى، ٴبىر كوكس حيميا كاسىپورنى وسى اۋداننىڭ اينالمالى ەكونوميكا كاسىپ سالالارىن شوعىرلاندىرۋ اۋماعىنا كوشىپ بارىپ، اكتيۆتەنگەن كومىر كاسىپ سالاسىنا ويىستى.

شينجياڭ ونەركاسىپتەگى ەنەرگيا ۇنەمدەۋ، سۋ ۇنەمدەۋ، بايلىقتان كەشەندى پايدالانۋ سالاسى سياقتى 8 باعداردا ٴداستۇرلى كاسىپ سالالارىن جاڭالاپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۋعا قاراتىلعان قولداۋ تەبىنىن ۇزدىكسىز ارتتىرىپ، كومىر، بولات ـ تەمىر، سەمەنت سياقتى كاسىپ سالالارىنىڭ ىسىپ قالعان ٴوندىرىس قۋاتىن باتىل كۇشىنەن قالدىردى.

”ٴبىز كوكس پەشىنىڭ قالدىق گازىن كەشەندى اشىپ پايدالانۋ نىسانىنىڭ ٴوندىرىس كوتەرىمدىلىگىن بۇرىنعى 80%تەن 110%كە كوتەرىپ، تابيعي گازدىڭ كۇندىك ٴوندىرىس مولشەرىن 150 مىڭ تەكشە مەتردەن 200 مىڭ تەكشە مەترگە جەتكىزەمىز“. شينجياڭ جينيۋان ەنەرگيا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ ورىنباسار باس ديرەكتورى ليۋ بين تانىستىرىپ بىلاي دەدى: جينيۋان ەنەرگياسىنىڭ كوكس پەشىنىڭ قالدىق گازىن كەشەندى اشىپ پايدالانۋ نىسانى ٴار جىلى 200 ميلليون تەكشە مەتر كوكس پەشى قالدىق گازىن ٴبىر جاقتى ەتىپ، 87 ميلليون تەكشە مەتردەن استام تابيعي گاز ٴوندىرىپ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن شامامەن 120 مىڭ توننا ازايتا الادى، ٴسۇيتىپ، ديازو توتىعىنىڭ، كۇكىرت قوس توتىعىنىڭ شىعارىلۋىن 900 توننادان استام ازايتادى.

”14 ـ بەسجىلدىق“ مەزگىلىندە شينجياڭ جاسىل جاساۋدى ىشكەرىلەي اتقارىپ، كاسىپ سالاسىنىڭ، ەنەرگيانىڭ، قاتىناس ـ تاسىمالدىڭ قۇرىلىمىن رەتتەۋدى بار كۇشپەن ىلگەرىلەتىپ، كاسىپ سالاسىنىڭ قۇرىلىمىن ساپالاندىرىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۋدى جەدەلدەتەدى، ونەركاسىپتە ەنەرگيا ۇنەمدەپ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ازايتۋدى كۇش سالا ىلگەرىلەتىپ، بايلىقتان پايدالانۋ ونىمدىلىگىن جالپى بەتتىك جوعارىلاتىپ، تازا ٴوندىرىسكە وزگەرتۋدى بەلسەندىلىكپەن ىلگەرىلەتىپ، ونەركاسىپتىڭ تيىمىن جاسىل، تومەن كومىر قىشقىل گازدى بولۋعا قاراي وزگەرتۋ مەن ونەركاسىپكە جاسىل دامۋ قاسيەتىن ۇستەۋ ارقىلى ٴبىرىن ـ ٴبىرى جەبەيتىن، تەرەڭدەي توعىساتىن وسى زامانعى كاسىپ سالاسى ارناسىن قالىپتاستىرادى.

جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالالارى جاسىل، جوعارى ونىمدىلىكتى بولدى

ۇرىمجى قالاسىنداعى 2021 ـ جىلعى تاقىر تاۋدى جاسىلداندىرۋ نىسانىندا جۇڭجيان شينجياڭ قۇرىلىس ـ ونەركاسىپ (توبى) شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ تاقىر تاۋدى جاسىلداندىرۋ ينجەنەرياسى زەردەلەنگەن سۋلاندىرۋ جۇيەسىن زەرتتەۋ قولدانىمى نىسانى ٴوز ونەرىن بارىنشا ايگىلەدى، قىزمەتكەرلەر تەك قول تەلەفونمەن عانا نەشە مىڭ مۋ جەردى جاسىلداندىرۋ، سۋلاندىرۋ قىزمەتىن ىستەي الادى.

بۇل نىسان تاقىر تاۋدى جاسىلداندىرۋدا زەردەلى، جوعارى ونىمدىلىكتى سۋ ۇنەمدەپ سۋارۋدى دامىتۋدا، سۋ بايلىعىنان پايدالانۋ مولشەرىن جوعارىلاتۋداعى ۇلگى كورسەتۋ، جەتەكتەۋ رولىن اتقارىپ، اۆتونوميالى رايوننىڭ ٴتۇيىندى ستراتەگيالىق جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالاسى نىسانى بولىپ تۇراقتاندىرىلدى. ”قول تەلەفوندا دالمە ـ ٴدال سۋارۋ جۇمىسىن اتقارعاندا، ٴار كۇنگى ٴسىڭىپ جوعالاتىن سۋ مولشەرىن 3000 نەشە تەكشە مەتر ازايتۋعا بولادى“، ـ دەدى اتالعان سەرىكتەستىكتىڭ تەحنيگى.

2021 ـ جىلى رايونىمىزدان مەملەكەتتىڭ 3 ـ توپتاعى ارنايىلانعان، كەمەلدەنگەن، ەرەكشە، جاڭا ”شاعىن دوكەيلەرىنە“ تاڭدالعان 25 كاسىپورىننىڭ ىشىندە ستراتەگيالىق جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالاسىنا ۋاكىلدىك ەتەتىن كاسىپورىندار جارتىسىنان استامىن يەلەدى.

رايونىمىزداعى جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالالارىنىڭ جاسىل دامۋىندا فينانس قۇرىلىمدارىنىڭ ەڭبەگى ەرەن. ماتەريالدا كورسەتىلۋىنشە، شينجياڭنىڭ جاسىل دامۋعا بەرىلەتىن سەنىمدى قارىز كولەمى ۇزدىكسىز كەڭەيىپ، باستىسى تازا ەنەرگيا سياقتى كاسىپ سالالارىنا باعىتتالعان ەكەن.

”ەنەرگيا ۇنەمدەپ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ازايتاتىن نىساندار قۇرىلىسىن قولداۋدى جانە جاڭا ەنەرگيا نىساندارىن، سونداي ـ اق ەنەرگيا ۇنەمدەپ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ازايتاتىن نىسانداردى ٴوسىمىن الدىن الا تولەپ قولداۋ كورسەتۋ تەبىنىن ارتتىرۋ ارقىلى فينانس قۇرىلىمدارىنا ەنەرگيا ۇنەمدەپ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋىن ازايتاتىن نىساننان جينى 167سىن جانە 122 تازا ەنەرگيا نىسانىن ۇسىندىق“، ـ دەدى حالىق بانكىسى ۇرىمجى ورتالىق تارماق بانكىسىنىڭ ورىنباسار باستىعى شۇي كى تانىستىرىپ.

شينجياڭ جارىق، جىلۋ، ەنەرگيا ساقتاۋ، كومىر ەلەكتر، كومىر حيميا ونەركاسىبى سياقتىلاردى ٴبىر بويىنا جيناعان، ”كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۋى ەڭ جوعارى مانىنە اسىرماۋ، كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۋ“ نىساناسىن تياناقتاندىرۋداعى كوڭىلدەگىدەي سىناق جەرى، ەنەرگيا كاسىپ سالاسىندا تازا، جوعارى ونىمدىلىكتى پايدالانۋدى قالاي جۇزەگە اسىرۋ ــ شينجياڭنىڭ جاڭادان گۇلدەنگەن كاسىپ سالالارىن دامىتۋىنداعى تاعى ٴبىر ماڭىزدى ٴتۇيىن. 7 ـ ايدا شينجياڭدا ”اكادەميكتەردىڭ شينجياڭ ساپارى“ قيمىلىنا قاتىناسقان ەكى اكادەميانىڭ اكادەميكتەرى، ماماندار، وقىمىستىلار شينجياڭعا جابال ٴادىس ـ شارا كورسەتتى.

جۇڭگو ەلەكتر قۋاتى ينجەنەرياسى اقىلشىلار توبى شەكتى سەرىكتەستىگى پارتكومىنىڭ شۋجيى، القا باستىعى لو بيشيۇڭ بىلاي دەپ قارادى: شينجياڭ ايقىن ەرەكشەلىككە يە كومىر، ەلەكتر، مۇناي، گاز، جەل، جارىق، ەنەرگيا ساقتاۋدى ٴبىر تۇلعالاندىرۋدان ۇلگى كورسەتۋ نىسانىن قالىپتاستىرۋدى الدىمەن جولعا قويىپ، جەل، جارىق ەنەرگياسىن ساقتاۋ، جەل، جارىق، سۋتەگى ەنەرگياسىن ساقتاۋ سياقتى كوپ ٴتۇرلى ۇلگىنى بىرلەستىرۋ جونىنەن ىزدەنىس جاساپ، بۇكىل ەلدەگى ەڭ ٴىرى جەل، جارىق، سۋ ەنەرگيا ساقتاۋ قاينارى، ەلەكتر تورى، كوتەرىمدىلىك، ەنەرگيا ساقتاۋ بازاسىن جەدەل قۇرۋعا بولادى.

جاسىل كاسىپ سالاسى تەز قارقىنمەن دامىدى

2021 ـ جىلى ونەركاسىپ جانە ينفورماتسيالاندىرۋ مينيسترلىگى جاريالاعان جىلدىق جاسىل جاساۋ تىزىمدىگىندە شينجياڭنان 19 كاسىپورىن مەملەكەت دارەجەلى جاسىل زاۋىت بولىپ تاڭدالدى. قازىر رايونىمىز اۆتونوميالى رايون دارەجەلى جينى 136 جاسىل زاۋىت (مەملەكەت دارەجەلى 72 زاۋىت)، اۆتونوميالى رايون دارەجەلى 7 جاسىل قامداۋ تىزبەگىن (مەملەكەت دارەجەلى 5 تىزبەك) سالىپ، اۆتونوميالى رايون دارەجەلى 46 ٴتۇرلى جاسىل جوبالانعان ٴونىم (مەملەكەت دارەجەلى 45 ٴتۇرلى) اشىپ، 9 جاسىل باقشا رايونى (مەملەكەت دارەجەلى 7 باقشا رايونى) قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتىپ، جوعارى ونىمدىلىكتى، تازا، تومەن كومىر قىشقىل گازدى، اينالمالى جاسىل جاساۋ جۇيەسىن ورناتىپ، شينجياڭنىڭ ونەركاسىبىنىڭ دامۋ ٴىس جۇزىندىگىنە ۇيلەسەتىن جاسىل جاساۋ جۇيەسىن باستاپقى قادامدا سالىپ، 5 توپتاعى اۆتونوميالى رايوننىڭ جاسىل جاساۋدان ۇلگى كورسەتۋ ورنىن جەتىلدىرىپ، جاسىل جاساۋدى دامىتۋداعى ”قارقىن ۇستەۋدى“ جارىققا شىعاردى.

قازىر قىزىل بۇرىشتىڭ تولىق جەمىستەنۋ مەزگىلى، دەرت ـ دەربەز، قۇرت ـ قۇمىرسقانىڭ زيانكەستىگى دە بارىنشا ٴورشيتىن مەزگىلگە ٴوتتى، شونجى اۋدانى شيبەي ـ ۋان قالاشىعى شياۋتۇن قىستاعىنىڭ مىڭ مۋلىق ”سپيڭتوۋ“ قىزىل بۇرىشى دەرت ـ دەربەز، قۇرت ـ قۇمىرسقا زيانكەستىگىنەن جاسىل ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدەن ۇلگى كورسەتۋ اۋماعىندا، قىزىل بۇرىش اتىزدارىندا قاتار ـ قاتار ەتىپ شانىشىلعان كىشكەنە سارى تاقتايشالارعا ٴتۇرلى قۇرتتار جابىسقان. شونجى اۋدانى مەملەكەت دارەجەلى جەر بەلگىسى بويىنشا قورعالاتىن اۋىل شارۋاشىلىق ٴونىمى ــ جاي پەساتىن ”سپيڭتوۋ“ قىزىل بۇرىش، سونداي ـ اق بۇكىل شينجياڭداعى جاسىل القاپتىق داقىلدارعا حيميالىق تىڭايتقىشتى، اۋىل شارۋاشىلىق ٴدارىسىن ازايتىپ بەرۋ تەحنيكاسىنان ۇلگى كورسەتۋ اۋماعى رەتىندە، دەرت ـ دەربەزدىڭ، قۇرت ـ قۇمىرسقانىڭ زيانكەستىگىنەن جاسىل ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ تەحنيكاسىن زور كۇشپەن جالپىلاستىرۋدا.

جاقىنعى جىلداردان بەرى رايونىمىز ۇلگى كورسەتۋ اۋماقتارىن قۇرۋ ارقىلى جاسىل ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋدى زور كۇشپەن ىلگەرىلەتىپ، اۋىل شارۋاشىلىق دارىلەرىنىڭ مولشەرىن تومەندەتىپ، زيانىن تىزگىندەۋدى جۇزەگە اسىردى. كەزەكتە بۇكىل رايوندا اۋىل شارۋاشىلىق دارىلەرىنىڭ مولشەرىن تومەندەتىپ، زيانىن تىزگىندەۋ، جاسىل ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ، ٴبىر تۇتاس ساقتانىپ، ٴبىر تۇتاس جونگە سالۋ سياقتى ٴتۇرلى ۇلگى كورسەتۋ اۋماقتارىنان 400دەن استامى قۇرىلىپ، شارپىعان، جەتەكتەۋ رولى بولعان جەر اۋدانى 12 ميلليون مۋدان استى. سونىمەن بىرگە بۇكىل رايون جەر جارعاعىن جيناپ الىپ پايدالانۋ جانە لاستانۋدى جونگە سالۋ قىزمەتىنىڭ تەبىنىن ۇزدىكسىز ارتتىردى، قازىر رايونىمىزداعى ەگىس اتىزىنداعى جارعاق قالدىعىنىڭ جيناپ الىنۋ مولشەرى 80%تەن استى.

ونەركاسىپتى جاسىل دامىتۋدا كورنەكتى ونىمدىلىككە قول جەتكىزۋمەن بىرگە، رايونىمىزدىڭ اۋىل شارۋاشىلىعى دا بۇرىنعى، باستىسى، بايلىققا سۇيەنۋدەن، سارىپ ەتۋگە سۇيەنۋدەن باياندى دامۋعا قاراي بىرتىندەپ بۇرىلىس جاساپ، اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ ٴونىم مولشەرىن ورنىقتى جوعارىلاتۋمەن بىرگە، لاستاۋشى زاتتاردىڭ شىعارىلۋ مولشەرىن دە بارعان سايىن ازايتىپ، ساپا ارقىلى اۋىل شارۋاشىلىعىن گۇلدەندىرەتىن، ونىمدىلىك ارقىلى اۋىل شارۋاشىلىعىن گۇلدەندىرەتىن، جاسىل دامۋ ارقىلى اۋىل شارۋاشىلىعىن گۇلدەندىرەتىن جاڭا ارنا قالىپتاسۋدا.

(باسى 1 ـ بەتتە)

”انار بۇلت 12345 كەڭەس سۇراۋ“ لەبىز تاقتاسىنداعى شاعىم ايتۋ، كومەك سۇراۋ ينفورماتسيالارىن جيناقتاۋدان ٴارى قاتىستى ىندەتتەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ تاراۋلارىنا شۇعىل اڭگىس ەتۋدەن كەيىن، اۆتونوميالى رايوندىق جاڭا تيپتى ايدارشا ۆيرۋس وكپە قابىنۋ ىندەتىنەن ساقتانۋ ـ تىزگىندەۋ قىزمەتى قولباسشىلىق شتابى ادامداردىڭ شينجياڭنان اتتانۋىن جانە زات اينالىمىنىڭ ىركىلىسسىزدىگىن قامتاماسىزداندىرۋعا قاتىستى ساياساتتاردى ونان ارى ايقىندادى ٴارى انار بۇلت كلينەنتى ارقىلى قوعامعا اشىق جاريالادى. قازىر ىندەت جوق اۋدان، قالا، رايونداعى ادامداردىڭ، تومەن دارەجەلى قاتەرلى اۋماقتارداعى ادامداردىڭ قاتىستى انىقتامانى الىپ شينجياڭنان اتتانۋىنا بولادى، داشۋەنىڭ جاڭا وقۋشىلارىنىڭ تىزىمدەلۋىنە قاجەت راسمياتتاردى ٴبىتىرۋ ٴتارتىبى ايقىندالدى، ىلگەرىلەتىپ تياناقتاندىرىلۋدا.

سونىمەن بىرگە كوپ ساندى بۇقارا اڭگىس ەتكەن اۋىل شارۋاشىلىق قوسىمشا ونىمدەرىنىڭ باعاسى جوعارى، ساپاسى تومەن بولۋ ماسەلەسىنە مەڭزەس، انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتى دە بەلسەندى دە ىرىقتى تۇردە بازاردى باقىلاۋ ـ باسقارۋ تاراۋلارىنا اڭگىس ەتتى ٴارى اشكەرەلەۋ تەلەفونىن دەر كەزىندە جاريالادى. زات باعاسىن قىمباتتاتقان ٴبىر توپ ساۋداگەرلەر جازاعا ۇشىرادى.

”شينجياڭ گازەتى“، شينجياڭ حابارلارى، انار بۇلت كلينەنتى سياقتى نەگىزگى مەديالار قاتىستى جازالاۋ احۋالدارىن جاريالاپ، ىندەت كەزىندە قامداۋدى قامتاماسىز ەتىپ وتىرعان بازارلاردىڭ نەگىزگى تۇلعالىق ارەكەتىن ٴبىرشاما جاقسى جۇيەگە ٴتۇسىردى.

توراپتاس ”جيەمونىڭ“ ماڭايداعى ساۋدا سارايلارىنىڭ، ەرەن بازارلاردىڭ زاتپەن قامداۋى جونىندە كومەك سۇراۋى، ”حۇيحۇي“ اڭگىس ەتكەن بوسانۋ الدىنداعى تەكسەرۋگە بارۋدىڭ قيىن بولۋى، ”چيڭشۇي حانفىڭ“ كەڭەس سۇراعان جۇك كولىگىنىڭ ٴجۇرۋى سياقتى ماسەلەلەر ٴتىلشىنىڭ، نەگىزگى ساتى ورىنداردىڭ، سالانى باسقارۋ تاراۋلارىنىڭ بىرگە قۇلشىنۋىندا ٴساتتى شەشىم ەتىلدى. ٴبىر ـ بىرلەگەن شاعىمداردىڭ، ٴبىر ـ بىرلەگەن كومەك سۇراۋلاردىڭ ٴونىمدى شەشىلۋىنە ساي، اۆتونوميالى رايوندىق پارتكوم ”انار بۇلت 12345 كەڭەس سۇراۋ“ لەبىز تاقتاسىنىڭ نەگىزگى مەديا رولىن ساۋلەلەندىرىپ، ٴارقايسى جاقتارداعى ينفورماتسيالاردى كەڭىنەن جيناۋىن تالاپ ەتتى. ”ىندەتتەن ساقتانۋ ساياساتىن رەتتەۋگە بولا ما، شارۋالاردىڭ ەگىس مەزگىلىن مىقتى يگەرىپ، كۇزگى جيىن ـ تەرىنىمەن شۇعىلدانۋىنا مۇمكىندىك بەرىلسە“، ”كەيبىر سوزىلمالى اۋرۋلاردىڭ ەرەكشە دارىلەرىنىڭ قامدالۋ ارناسى ىركىلىسسىز ەمەس“، ”شۇعىل ەمدەلۋدى قاجەت ەتپەيتىن ادامدار، ورتا، جوعارى دارەجەلى قاتەرلى اۋماقتارداعى ناۋقاستار قالاي ەمدەلەدى“ سياقتى ماسەلەلەر جونىندە دە انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى قاتىستى تاراۋلارمەن تىلدەسىپ، اڭگىس ەتىپ، شەشىم ەتىلۋىن جەبەدى.

”نەگىزگى مەديا، نەگىزگى جاۋاپكەرشىلىك“، ”جاڭا داۋىردەگى پارتيا مەدياسىنىڭ جاڭا ىسكەرلىگى“، ”مەديالاردىڭ توعىسپالى دامۋى اقپارات كلينەنتىنىڭ اناعۇرلىم مەيىرلى بولۋىنا مۇمكىندىك بەردى“، ”پارتيا گازەتى الدا ٴجۇرىپ قىزمەت ىستەپ، حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەۋ سىندى باس ماقساتتى ايگىلەدى“... كومەك سۇراۋ، شاعىم ايتۋ شەشىم ەتىلگەندە، توراپتاستار تولىق تۇراقتاندىردى. كەڭىستىكتى قالىڭ وقىرمان ـ كورەرمەندەرگە كوبىرەك قالدىرۋ ٴۇشىن، انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتى ينتەرنەت پايدالانۋشىلاردىڭ العىسى مەن ماداعىن ارتقى تۇعىرعا ورنالاستىرىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ ٴسوز قالدىرۋىنا قولايلىلىق جاسادى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ودان ارى كيىم ـ كەشەك مادەنيەتىنە دەيىن، از ۇلتتاردىڭ شيپاگەرلىك ـ دارىگەرلىگىنەن ٴداستۇرلى ۇلتتىق سپورت تۇرلەرىنە دەيىن حالىق اراسىندا كومىلىپ جاتقان بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى كادەگە جاراتىلدى جانە رەتتەلدى، سونداي ـ اق ٴبىر قىدىرۋ قورعاۋ جانە جالعاستىرۋ قىزمەتتەرى ورىستەتىلدى.

تاياۋداعى جىلداردان بەرى قىزىلسۋ وبلىسى دۇنيە ٴجۇزى دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋ نىسانىنان بىرەۋىن، مەملەكەت دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋ نىسانىنان تورتەۋىن جانە اۆتونوميالى رايون دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋ نىسانىنان 22سىن تىزىمگە الدىرۋ ٴوتىنىشىن جولدادى.

قورعاۋ جانە جالعاستىرۋ بارىسىندا قىزىلسۋ وبلىسى قىراۋار جازبا ماتەريالداردى، بەينە ماتەريالداردى، سۋرەت ماتەريالداردى جيناپ ـ رەتتەپ، ۇلتتىق ەپوس «ماناستى» حانزۋشاعا اۋدارۋ جانە باسپادان شىعارۋ جۇمىستارىن اياقتادى. قازىر «ماناسشى» قوعامىنا دايىندىق جاساۋدا.

قاجىماي ـ تالماي قۇلشىنۋ مول تابىس اكەلدى. ورتاق قۇلشىنۋ ارقىلى قىزىلسۋ وبلىسى مەن ورتالىق وپەرا تەاترى كولەمدى ٴتول تۋىندى «ماناس» وپەراسىن بىرگە جاساپ تۇلعالاپ، ەل ٴىشى ـ سىرتىندا 60 نەشە رەت قويدى؛ ىلگەرىندى ـ كەيىندى 7 كەزەك «ماناس» حالىقارالىق ساياحات مادەنيەت فەستيۆالىن، 5 رەت «ماناس» حالىقارالىق ٴعىلمي تالقى ٴماجىلىسىن وتكىزىپ، دۇنيە جۇزىنە جۇڭحۋا مادەنيەتىنىڭ وزگەشە تارتىمدىلىعىن ايگىلەپ، ەل ٴىشى ـ سىرتىنداعى كورەرمەندەردىڭ جاقسى باعاسى مەن قىزىعۋشىلىعىنا قول جەتكىزدى.

بار نيەتپەن كۇش سالىپ، جالعاستىرىپ اسقاقتاتتى

”«ماناستى» ورىنداۋعا، ٴسوز جوق، بار ىنتا ـ پەيىلمەن بەرىلۋ كەرەك، جاي عانا ٴسوز ـ سويلەمدەردى شىرقاي سالۋمەن بىتپەيدى، كوتەرىڭكى كوڭىل كۇيمەن ٴوزىن سول كورىنىسكە ارناۋ كەرەك“. 8 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى ۇلقىشات اۋدانى قىزىلوي اۋىلى اقتەرەك قىستاعىنداعى ٴبىر ۇيدەن تۇسىندىرگەن داۋىستار شىعىپ تۇردى.

ٴتۇسىندىرۋشى اۆتونوميالى رايون دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇراسىن جالعاستىرۋشى، 56 جاستاعى جانۇر تۇرعانباي، ”مەن 50 نەشە ’ماناسشى‘ تاربيەلەدىم، ٴۇمىتتالى ەڭ ەرەكشەسى، ونىڭ ورىنداۋ ونەرى ەرەكشە اسەرلى، كورەرمەندەردى سۋرەتتەگەن كورىنىسكە الىپ بارا الادى“.

بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن جالعاستىرۋشىلاردى تاربيەلەۋدە بەتپە ـ بەت ۇيرەتۋ ەڭ ٴونىمدى ٴادىس، ۇستاز بەن شاكىرت اراسىنداعى بەتپە ـ بەت ۇيرەتۋدەن سىرت، قىزىلسۋ وبلىسى تاعى جازعى، قىسقى دەمالىس ۋاقىتتان تولىق پايدالانىپ، مادەنيەت سارايى، مەكتەپ، جاستار مەن ورەندەر قيمىل ورتالىعى، اۋىل ـ قالاشىق كەشەندى مادەنيەت ۇيى سياقتى ورىنداردا بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن جالعاستىرۋ كۇرسىن وتكىزىپ، كوپتەگەن جاستار مەن ورەندەردى ۇيرەنۋ جولىنا ٴتۇسۋگە باۋلادى. بىيىل جىل باسىنان بەرى قىزىلسۋ وبلىسى 6 كەزەك بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن جالعاستىرۋ كۇرسىن اشقاندىقتان، بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىنا اۋەس 200دەن استام ٴار ۇلت بۇقاراسى ۇيرەنۋ بارىسىندا مول تابىسقا كەنەلدى.

”بۇركىت ــ قىرعىزداردىڭ جان سەرىگى، بۇركىت باپتاۋ ونەرىن جالعاستىرۋ، ٴارى ٴداستۇرلى مادەنيەتتى جالعاستىرۋ، ٴارى ادام مەن تابيعاتتىڭ جاراسىمدى بىرگە جاساسۋىنىڭ بەينەلەنۋى“، ـ دەدى 71 جاستاعى قىرعىز ۇلتىنىڭ بۇركىت باپتاۋ ادەت ـ عۇرپىن ۋاكىلدىك جالعاستىرۋشى قۇرماش قۇتمان.

مىڭ جىلدىق جالعاستىرىپ شىرقاۋ اناعۇرلىم اۋەلەي ٴتۇستى

ٴار جولعى ەلەۋلى مەرەكە كۇندەرى اقتاۋ اۋدانى كۇنلۇن جيايۋان الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ قىزمەت وتەۋ ورتالىعىنان ريتىمى ويناقى ٴولوڭ ايتىس اۋەندەرى ەستىلىپ تۇرادى، بۇل قاراستى اۋماقتاعى تۇرعىنداردىڭ ەڭ ۇناتىپ باراتىن قيمىل ورىندارىنىڭ ٴبىرى.

پامير ۇستىرتىندە كەڭ تارالعان وسى حالىقتىق سالت ـ سانا اۋەندەرى ەڭ باستاپىندا توي جىرى رەتىندە ساقتالىپ قالعان، ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاستىرىپ ايتىلا كەلە سول جەردەگى بۇقارانىڭ ەلەۋلى مەرەكە كۇندەرىندە ٴسوزسىز ورىندالاتىن وين نومىرىنە اينالدى.

قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ 3 اۋدان، ٴبىر قالاسىندا تۇگەلدەي وسىنداي ٴداستۇرلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى ورنى بار، مادەنيەت قىستاعى، ٴجۇسىپ مامايى ەسكەرتكىش سارايى، بۇركىت مادەنيەتىن ايگىلەۋ اۋماعى، ۇلتتىق ەرەكشە قىستاق... تالاي ـ تالاي بەيزاتتىق مادەنيەت الاڭ ـ سارايلارىندا ٴان اۋەنى قۇلاقتان كىرىپ بويدى الىپ، اسەم ٴبي بيلەنىپ، بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى وسى ارادا ٴونىمدى جالعاستىرىلدى.

بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن ايگىلەۋ (ۇيرەتۋ ـ ۇيرەنۋ) الاڭ ـ سارايلارىنىڭ قامتاماسىزدىعى بولعاندىقتان، قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋ جانە جالعاستىرۋ قىزمەتى دە ٴوزىندىك شەپكە يە بولدى. قىزىلسۋ وبلىسى تاعى تۇزىمدىك جاقتان كەپىلدىك ەتىپ، بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋ مەن جالعاستىرۋعا دەمەۋشى بولدى.

تاياۋداعى جىلداردان بەرى قىزىلسۋ وبلىسى ىلگەرىندى ـ كەيىندى «قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ وبلىس دارەجەلى بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارى نىسانانىڭ ۋاكىلدىك جالعاستىرۋشىلارىن بەكىتۋ جانە باسقارۋ ٴادىسى»، «قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ ماناسشىلاردى بەكىتۋ ناقتى ەرەجەسى»، «ماناستى جالعاستىرۋ، قورعاۋ جوباسى (2017 ــ 2026 ـ جىلى)» سياقتىلاردى شىعارىپ، قورعاۋ شارالارىن ونان ارى كەمەلدەندىرىپ، قىزىلسۋ وبلىسىنىڭ بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن قورعاۋدى جۇيەلەندىرۋدى، تۇزىمدەندىرۋدى ىلگەرىلەتىپ، بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرالارىن ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تاماشا تۇرمىسىنىڭ ٴبىر بولىگىنە اينالدىرىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىرۋعا قۋاتتى رۋحاني تىرەك ازىرلەدى.

مەكەن ـ جايىمىز: ٴۇرىمجى قالاسى حوڭكيۋان سولتۇستىك جولى 500 ـ ٴنومىر، تاراتۋ ورتالىعى: 5593062، جارناما باسقارماسى: 5593341 پوشتا ٴنومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۋان، جىلدىق باعاسى 228 يۋان